

החוט המשולש "קדושים תהיו" מורא אם ואב ושמירת שבת המקשר אותנו עם האבות הקדושים שורש נשמות ישראל

ואל שער מקומו. ואמרו אל זקני עירו בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו זולל וסובא. ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים ומת ובערת הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו".

רש"י ז"ל מפרש פסוקים אלו על פי הגמרא (סנהדרין מדף ע עד דף עב): "בן סורר ומורה, אינו חייב עד שיגנוב ויאכל תרטימר בשר וישתה חצי לוג יין, שנאמר זולל וסובא... ובן סורר ומורה נהרג על שם סופו, הגיעה תורה לסוף דעתו, סוף שמכלה ממון אביו, ומבקש לימודו ואינו מוצא, ועומד בפרשת דרכים ומלסטם הבריות, אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב".

נמצינו למדים בדין בן סורר ומורה חידוש עצום שלא מצינו בכל התורה כולה, שהורגים אדם שהוא עדיין זכאי, אך עם כל זה הורגים אותו על שם סופו, כי ירדה תורה לסוף דעתו שהוא עתיד ללסטם את הבריות ולהורגם ויתחייב מיתה. כפי הנראה מטעם זה מגלים לנו חכמינו ז"ל, כי בדרך הטבע אי אפשר שיחול על הבן דין בן סורר ומורה שיתחייב מיתה, מאחר שהכתוב הצריך תנאים שלא קיימים במציאות, והנה מה ששנינו על כך בגמרא (סנהדרין עא):

"רבי יהודה אומר, אם לא היתה אמו שוה לאביו בקול ובמראה ובקומה, אינו נעשה בן סורר ומורה. מאי טעמא, דאמר קרא איננו שומע בקולנו, מדקול בעינן שוויין, מראה וקומה נמי בעינן שוויין". כלומר, רק אם לאב ולאם יש אותו קול ואותו מראה ואותה קומה, אז יש לבנם שאינו שומע בקולם והוא זולל וסובא דין בן סורר ומורה.

מאחר שתנאי זה של רבי יהודה אינו שכיח כלל, למדו מזה חכמינו ז"ל בגמרא: "כמאן אזלא הא דתניא בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב, דרוש וקבל שכר, כמאן, כרבי יהודה. איבעית אימא רבי שמעון היא, דתניא אמר רבי שמעון, וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי, אביו ואמו מוציאין אותו לסוקלו, אלא לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב, דרוש וקבל שכר".

הקב"ה מאתנו להתקדש, היא מצד יעקב אבינו שהוא השורש של כל ישראל הנקראים על שמו "ישראל", שהיה בתכלית השלימות ומיטתו שלימה, והנה המאמר:

"קדושים תהיו כי קדוש אני, אמר להם הקב"ה לישראל, עד שלא בראתי עולמי היו מלאכי השרת מקלסין אותי בכם ומקדשין את שמי בכם, והיו אומרים (תהלים קו-מח) ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם.

כיון שנברא אדם הראשון אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם זה שאנו מקלסין אותך בשמו, אמר להם לא, גנב הוא זה, שנאמר (בראשית ג-יז) ותאכל מן העץ. בא נח אמרו לו זה הוא, אמר להם זה שיכור הוא, שנאמר (שם ט-כא) וישת מן היין וגו'. עמד אברהם, אמרו לפניו זה הוא, אמר להן זה גר שיצא ממנו ישמעאל. עמד יצחק אמרו לפניו זה הוא, אמר להן אוהב הוא לשונאי, שנאמר (שם כה-כח) ויאהב יצחק את עשו.

כיון שבא יעקב אמרו לפניו זה הוא, אמר להן הן, וכן הוא אומר (שם לה-י) ולא יקרא עוד שמך יעקב כי אם ישראל יהיה שמך, ונקראו כל ישראל על שמו. באותה שעה קידש הקדוש ברוך הוא את ישראל לשמו, שנאמר (ישעיה מט-ג) ישראל אשר בך אתפאר, אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, הואיל ונקדשתם לשמי עד שלא בראתי העולם, היו קדושים כשם שאני קדוש, שנאמר כי קדוש אני, לכך נאמר קדושים תהיו".

הלקח הנשגב מכן סורר ומורה שנכתב משום דרוש וקבל שכר

הנה כי כן מצויד במדרש זה הבה נצא למסע תורני, לבאר הקשר בין "קדושים תהיו" ובין "איש אמו ואביו תיראו", על פי מה שנפליג להתבונן בפרשת כי תצא שהקדיש הכתוב ארבעה פסוקים בענין הנורא של בן סורר ומורה (דברים כא-יח):

"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שומע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אותו ולא ישמע אליהם. ותפשו בו אביו ואמו והוציאו אותו אל זקני עירו

בפרשתנו פרשת קדושים דבר בעתו מה טוב להתבונן במה שפתח הכתוב בחוט המשולש (ויקרא יט-א): "וידבר ה' אל משה לאמר. דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם. איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו אני ה' אלקיכם". הרי לנו שלש מצות סמוכות זו לזו: "קדושים תהיו", "איש אמו ואביו תיראו", "ואת שבתותי תשמורו".

והנה מה שסמך הכתוב "קדושים תהיו" שנתקדש בעבודת ה' למצות "איש אמו ואביו תיראו", יש לומר על פי מה ששנינו בגמרא (קידושין ל:): "תנו רבנן נאמר (שמות כ-יב) כבד את אביך ואת אמך, ונאמר (משלי ג-ט) כבד את ה' מהונך, השוה הכתוב כבוד אב ואם לכבוד המקום, נאמר (ויקרא יט-ג) איש אמו ואביו תיראו, ונאמר (דברים ו-יג) את ה' אלקיך תירא ואותו תעבוד, השוה הכתוב מוראת אב ואם למוראת המקום".

גם מה שסמך הכתוב מצות "איש אמו ואביו תיראו" לשמירת שבת "ואת שבתותי תשמורו", למדנו מדברי חכמינו ז"ל כפי שהביא בפירוש רש"י: "סמך שמירת שבת למורא אב לומר, אף על פי שהזהרתיך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות. אני ה' אלקיכם, אתה ואבין חייבים ככבודי, לפיכך לא תשמע לו לבטל את דברי".

אולם עדיין נשאר לנו לבאר מה שבחר הקב"ה נותן התורה לסמוך את החוט המשולש שלש מצוות אלו: "קדושים תהיו", "איש אמו ואביו תיראו", "ואת שבתותי תשמורו". משמע שיש בריח התיכון העובר מן הקצה אל הקצה בג' מצוות אלו, וצריך ביאור למצוא את הקשר של קיימא בין מצוות אלו.

"קדושים תהיו" מצד נשמת יעקב שורש כל ישראל

פתח דברינו יאיר לבאר הקשר הראשון בין מצות "קדושים תהיו" למצות "איש אמו ואביו תיראו", על פי מה שמצינו מאמר פלא במדרש תנחומא (אות ב) בפירוש הפסוק: "קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם", שקדושה זו שמבקש

מדרש: "קדושים תהיו", בזכות ההתחברות עם יעקב אבינו שורש נשמות ישראל הכלול מג' האבות הקדושים

"ואת שבתותי תשמורו", בזכות שמירת שבת נחלת יעקב וג' סעודות זוכים להתחבר עם ג' האבות הקדושים

בכל שבת זוכה כל אחד מישראל לקבל נשמה יתירה, מנשמת יעקב אבינו הכלולה מכל ג' האבות הקדושים

זוהר הקדוש: בשם שב"ת רמוז החיבור של ג' האבות שהם ג' ראשים של האות ש' עם "בת" שהם ישראל

הקדושה, מה שהשרישו אבות העולם הם אברהם יצחק ויעקב בזרע ישראל, והיא האהבה המוסתרת בלב כל ישראל למסור נפשו על קדושת שמו אף הריקנים שבהם. וזה שאנו אומרים אלקי אברהם וכו', הוא האלקות והקדושה שהשרישו לנו אבותינו עד סוף כל הדורות, אפס שמגודל החומריות היצר הרע מחשיך האור הקדושה ההיא, נמצא בוודאי יוכל הכל [כל אחד] לתקן ולחזור לשורשו הקדוש".

יש להעיר כי מה שמבואר בדבריהם הקדושים שיש לכל אחד ירושה בנשמתו מג' האבות, אינו סותר למה שמבואר במדרש תנחומא הני"ל, שהקב"ה מבקש מישראל "קדושים תהיו" מצד הקשר שלהם עם יעקב שהוא שורש כל ישראל, שהרי ידוע כי יעקב עצמו כלול מכל ג' האבות הקדושים, כי אברהם אבינו עבד את ה' במדת החסד, יצחק אבינו עבד את ה' במדת גבורה בבחינת פחד יצחק, ואילו יעקב אבינו עבד את ה' במדת תפארת הכלולה מחסד וגבורה, נמצא כי על ידי שאנו קשורים עם נשמת יעקב ראש האילן, אנו קשורים בכל ג' האבות הקדושים, ועל זה נאמר (קהלת ד-ב): "והחוט המשולש לא במהרה ינתק".

"מתי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב"

יומתק לצרף דברות קדשו של ה"ישמח משה" (סוף פרשת ויחי), שמפרש מאמר המדרש (תנא דבי אליהו רבא פרק כה): "שכל אחד ואחד מישראל חייב לומר, מתי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב". על פי מה שכתב ה"אור החיים" הקדוש (פרשת קרח) לבאר מה שכתוב במחלוקת קרח ועדתו (במדבר טז-א): "ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי". שאלו על כך בגמרא (סנהדרין קט): כיון שהזכיר הכתוב יחוס אבותיו, למה עצר אצל לוי ולא הזכיר גם "בן יעקב".

ומתרג' בגמרא: "אמר רב שמואל בר רב יצחק, יעקב ביקש רחמים על עצמו, שנאמר (בראשית מט-ו) בסודם אל תבוא נפשי ונקהלם אל תחד כבודי, בסודם אל תבוא נפשי, אלו מרגלים, ונקהלם אל תחד כבודי, זה עדת קרח". וצריך ביאור איזו

סורר ומורה נפסק חיבורו מאביו ואמו, ושוב אין לו חיבור בשלשלת הקודש בודאי שלא יעשה תשובה, ואף אם יעשה לא תתמיד ויחזור לסורו, וסופו ללסטם את הבריות, אבל כשאביו ואמו מוחלין לו, הנה הוא עדיין נקשר בשלשלת הקודש, שוב אינו נהרג, שיכול להיות שעוד ישוב בתשובה שלימה המתקבלת".

כל אחד מישראל כלול בנשמתו ירושה מהאבות הקדושים

נרחיב לבאר דברי ה"שם משמואל", שיסודתם בקודש בדברי בעל ה"תניא" ב"לקוטי אמרים" (פרק יח), שכל אחד מישראל יש לו ירושה מג' האבות הקדושים, שהנחילו לכל אחד מישראל עד סוף כל הדורות נפש רוח נשמה מצד הקדושה, ומצד ירושה זו יש בכל אחד מישראל אהבה מוסתרת למסור את נפשו על קדושת השם, אלא שאצל קלי הדעת שורש זה מהאבות הקדושים הוא בבחינת תרדמה, מפאת ריבוי הלבושים של תאוות העולם הזה המכסים על ירושה זו.

וזהו שמבאר בעל ה"תניא" ב"תורה אור" (תחילת פרשת וארא): "שבחינת האבות היא ירושה לבניהם אחריהם בכל דור ודור, לכל חד לפום שיעורא דילה. ולכן אומרים אלקי אבותינו אלקי אברהם וכו', אבל שאר בחינות ומעלת הצדיקים, כגון השבטים ראובן שמעון לוי שהם ודאי בחינות אורות עליונים, יש לך אדם שאין בו כלל בחינות ומדרגות אלו, מה שאין כן בחינת האבות צריך להיות בכל אדם, שהם שורש ומקור כל נשמות ישראל".

מה נפלאים הם דברי המגיד מקו'ניץ זי"ע ב"עבודת ישראל" על המשנה (אבות פ"ב מ"ב): "וכל העמלים עם הצבור, יהיו עמלים עמהם לשם שמים, שזכות אבותם מסייעתם וצדקתם עומדת לעד". ומבאר הענין על פי יסוד דברי בעל ה"תניא" הני"ל, בלשון קדשו:

"ואמר שזכות אבותם מסייעתם, כמבואר בספר תניא באריכות, כי כל איש ישראל יש לו שורש

הנה כי כן מאחר שבחר הקב"ה נותן התורה, להכניס בתורה ארבעה פסוקים אלו מדין בן סורר ומורה, שלא היה ולא עתיד להיות, רק כדי שנדרוש אותם ונקבל עליהם שכר, הרי מוטלת עלינו החובה לקיים רצונו של מקום שמבקש מאתנו: "דרוש וקבל שכר", למצוא את הלקח הנשגב שצריך ללמוד מכאן בחינוך הבנים והבנות [כבר הרחבנו לבאר ענין זה במאמר לפרשת כי תצא בשנה שעברה, ודברי תורה כפטיש יפוצץ סלע נדרשים לכל חפץ].

רעיון נשגב של ה"שם משמואל" על חשיבות הקשר בין אבות לבנים

ונראה לבאר ענין זה על פי הקדמה יקרה מאירת עינים מתורתו של ה"שם משמואל" (פרשת כי תצא שנת תרע"א), בענין החשיבות הגדולה של הקשר בין אבות לבנים אפילו אם נתקלקלו חס ושלום, שעמד בדברי קדשו על מה ששינוי בגמרא (סנהדרין פח): "בן סורר ומורה שרצו אביו ואמו למחול לו מוחלין לו".

מתמה על כך ה"שם משמואל", הלא בן סורר ומורה אינו נהרג רק משום שמרד באביו ובאמו, אלא כמו שפירש רש"י: "הגיעה תורה לסוף דעתו, סוף שמכלה ממון אביו, ומבקש לימודו ואינו מוצא, ועומד בפרשת דרכים ומלסטם הבריות, אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב", אם כן איזו תועלת יש במחילה שמחלו לו אביו ואמו, הלא עדיין יש חשש שהוא עתיד ללסטם את הבריות. מבאר ה"שם משמואל" הענין בזהדברים בלשון קדשו:

"ונראה דהנה יש להתבונן במאמר ז"ל, הגיעה תורה לסוף דעתו וכו' הלא כמה רשעים גמורים שעשו כל התועבות שבעולם ולבסוף עשו תשובה, ושמא יהיה זה כמותם, הלא לא ננעלו דרכי תשובה לפני שום אדם, וכמאמר הכתוב (תהלים צ-ג) תשב אנוש עד דכא, ודרשו ז"ל (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א) עד דכדוכה של נפש מקבלין.

אך נראה דהנה איתא במדרש תנחומא (פרשת האזינו סימן ד) שתשובה מועלת לישראל ולא לגוי. ונראה דמחמת שישראל הם בני אברהם יצחק ויעקב, שהם בעצם נפשות טהורות וטובות, רק שבמקרה נתלכלכו בעבירות, אבל כשעושה תשובה שוב מתעוררת בו הנקודה השורשית האחוזה בשלשלת הקודש עד האבות הקדושים, ושופעת בו רוח חיים חדשים ממקור ישראל, ובודאי תתמיד תשובתו וישאר נאמן להשי"ת ותורתו, אבל גוי מאחר שנתקלקלו ונכרתה חיותם כענף הנכרת ממקום חיותו שוב אין לו תקנה, ואף כשיעשה תשובה בודאי לא תתמיד ויחזור לסורו.

הכלל, שכל עצמה של תשובה שמועלת היא מפני ההשתלשלות עד האבות, ממילא זה שהוא

סורר ומורה שרצו אביו ואמו למחול לו מוחלין לו, כי מה שירדה תורה לסוף דעתו שהוא עתיד ללסטם את הבריות, הוא רק באופן שאביו ואמו לא מחלו לו על מה שמרד בהם, כי על ידי זה נוצרת מחיצה של ברזל בין הבן סורר ומורה לאביו ואמו, ושוב אין לו את הקשר שנמשך מדור לדור עד לאבות הקדושים, ובמצב כזה אמנם ירדה תורה לסוף דעתו שלא יעשה תשובה אלא ילסטם את הבריות, אבל אם אביו ואמו מחלו לו על מה שפעל כנגדם, הרי הם מחדשים בכך את הקשר עם בנם הסורר ומורה, ושוב יש לנו סיבה להאמין שיהיה לו תיקון בתשובה בזכות הקשר עם האבות.

הנה כי כן זהו הלקח הנשגב שעלינו ללמוד מפרשת בן סורר ומורה שלא היה ולא עתיד להיות, ולא נכתב אלא משום "דרוש וקבל שכר", שנלמד מכאן החשיבות הגדולה של מצות כיבוד אב ואם ומוראת אב ואם שהיא שורש כל התורה, כי בזכות מצוה זו אנו מקשרים את נשמותינו עם השורש של האבות הקדושים, ועל ידי זה אנו יכולים ללכת בדרכם להתקשר עם הקב"ה בקשר אמיץ בל ימוט, ומכלל הן אתה שומע לאו, שככל שאדם מתרחק מכיבוד אביו ואמו הרי מתרחק מהקשר עם האבות הקדושים.

על פי דברי ה"שם משמואל" יפתח לנו פתח להבין מה שהזהיר שמואל את רב יהודה (כתובות גג): "אמר ליה שמואל לרב יהודה, שינא [חריף] לא תיהוי בעבורי אחסנתא, אפילו מברא בישא לברא טבא, דלא ידיעא מאי זרעא נפיק מיניה", פירוש, לא תקח חלק לסייע לאדם המעביר את ירושתו מבן לבן, אפילו כשהוא מעביר את ירושתו מבן רע לבן טוב, כי אי אפשר לדעת איזה בנים יהיו לבן הרע, ויתכן שיהיו לו בנים טובים.

בהשקפה הראשונה הדבר תמוה, מהי ההסתברות שמהבן הרע יצאו בנים טובים, אם הוא אינו חי חיים של תורה, ואינו מחנך את צאצאיו באור התורה. אמנם לפי דברי ה"שם משמואל" הענין הוא נפלא, כי אדם שמעביר את הירושה מהבן הרע, מגלה בזה שהוא מקפיד עליו ואינו יכול למחול לו שגרם לו צער במעשיו הרעים, נמצא כי על ידי זה הוא מעביר ממנו לא רק את הירושה החומרית, אלא הוא מעביר ממנו גם את הירושה הרוחנית, שמנתק את הקשר שלו עם האבות הקדושים.

אבל אם האב מתגבר על הקפדתו וימחל לבנו הרע להנחיל לו כמו לשאר בניו, הרי הוא מקשר את בנו שוב עם שרשרת הדורות עד האבות הקדושים, ועל ידי זה יש תקוה שייטיב מעשיו בתשובה. וזהו שנימק שמואל הטעם לכך: "דלא ידיעא מאי זרעא נפיק מיניה", פירוש, כי דוקא משום שהאב מחל לבנו, יתכן מאד שיצאו ממנו בנים טובים, בזכות הקשר הנפלא שנשאר לו עם האבות הקדושים.

רעיון נשגב של השם משמואל: כל אחד מישראל יש לו קשר עם האבות הקדושים בזכות כיבוד אב ואם

בן סורר ומורה אין לו תיקון בתשובה, מפאת הנתק שיש לו מאביו ואמו, שמפסיק את הקשר עם האבות הקדושים

שם משמואל: בן סורר ומורה שאביו ואמו מחלו לו אינו נהרג כי יש לו תיקון מפאת הקשר עם האבות הקדושים

סמיכות המצוות: "קדושים תהיו", להתחבר עם האבות הקדושים, "איש אמו ואביו תיראו", שלא לקלקל את הקשר

הרי הוא זוכה לקבל מהם הארה גדולה של קדושה, ובלשון קדשו:

"והנה ידיעת הפכים בשוה, וכל שכן דמדה טובה מרובה, אם כן מעשים טובים כל מה שמגדילים יותר, הולכים ומאירים יותר בעומק השורש. וזה ברור לדעתי דאם מגיע בהארה לשורש האבות, אז מתעורר קדושה מהשורש קדושת ישראל באור ישר ואור חוזר על אור נפש רוח נשמה שלו ואז נרגש לו בפרטיות, והיינו מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי, רצונו לומר שיאיר עד שם, אז יאמר נא ישראל בית יעקב לכו ונלכה באור ה'".

"והייתם לי סגולה מכל העמים" נקודת סגול רמז על שלשה אבות

יומתק לרמז ענין זה בפרשת יתרו במה שאמר הקב"ה לישראל כהקדמה לקראת מתן תורה (שמות יט-ה): "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמורתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", וכתב ב"שם משמואל" (פרשת נצבים שנת תרע"ו) בשם הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע: "והייתם לי סגולה כמו נקודת סגול, דאפילו אתה מהפכה לכל צד תישאר בתמונתה".

לפי האמור יש לומר שהקב"ה רמז בכך, שהקשר בין ישראל לאביהם שבשמים הוא יותר מכל העמים, מפאת היותם עם סגולה, שיש בתוכם נקודת סגול הכלולה משלש נקודות הרומזות על האבות הקדושים, כי שתי נקודות העליונות ימין ושמאל, הן רמז על אברהם שמדתו חסד מימין ועל יצחק שמדתו גבורה משמאל, ואילו הנקודה התחתונה שעומדת באמצע בין שתי הנקודות העליונות היא רמז על יעקב שמדתו תפארת הכלולה מחסד ומגבורה, ובגלל נקודת סגול זו שהיא שורש נשמות ישראל מג' האבות הקדושים: "והייתם לי סגולה מכל העמים".

מעתה ירווח לנו להבין ביתר שאת הביאור של ה"שם משמואל", על מה ששינוי בגמרא: "בן

תועלת יש בכך שלא נזכר שמו של יעקב, שהרי בכל אופן ברור לכל שהיה מבני בניו של יעקב.

וביאר ה"אור החיים" הענין בזה על פי מה שהאריך לבאר שכל נשמות ישראל שהיו כלולות באדם הראשון נפגמו בחטא עץ הדעת, עד שבאו האבות הקדושים ותיקנו את שורש נשמות ישראל, ועיקר התיקון היה על ידי יעקב שהיתה מיטתו שלימה, וזכה להוליד את י"ב ראשי השבטים שהעמידו בקדושתם את כל ישראל, שנשמתם קשורה בקשר אמיץ עם יעקב אבינו ראש האילן הקדוש, אשר כפי שנתבאר הוא עצמו כלול מכל ג' האבות הקדושים.

לפי זה מבאר ה"אור החיים" פירוש הכתוב: "ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי". שלקח קרח במעשיו הרעים את כל הקדושות שהיה ראוי לקבל מאבותיו, בהיותו בן יצהר בן קהת בן לוי. הנה כי כן על זה מקשה בגמרא: "ולחשוב נמי בן יעקב", שקלקל את הקדושה שהיה ראוי לקבל מיעקב. ומתרץ שיעקב אבינו ביקש רחמים שלא יזכר שמו בעדת קרח, הכוונה בזה שהתפלל שהפגם של קרח לא יגיע גם בשורש נשמתו מיעקב, כי אם הפגם היה מגיע עד ראשית השרשרת שורש נשמת יעקב, שוב לא היה יכול לקבל תיקון אפילו בתשובה וגיהנם, ובלשון קדשו: "וזו היתה תפלתו של יעקב, שלא יגיע כח החטא עד עיקר השורש שביעקב, ולא ינתק חבל הכסף מעיקרו, ויש תקוה לאחריתם".

על פי האמור מפרש ה"ישמח משה" מה שאמר דוד המלך (תהלים מט-ב): "תבוא עד דור אבותיו עד נצח לא יראו אור". כי כל זמן שהפגם של העוונות לא הגיע עד שורש האבות הקדושים שבנפש האדם, עוד יש לו תקוה לתקן הכל בתשובה, אבל אם חס ושלום: "תבוא עד דור אבותיו", שהפגם יגיע עד הדור של האבות הקדושים שבשורש נשמתו, "עד נצח לא יראו אור", שוב אין לו תקוה כיון שגם השורש נפגם.

לפי זה אומר ה"ישמח משה" גם לטוב, אדם שזוכה להתעלות בקדושתו ולהתחבר עם האבות,

לכל אדם יש לבוש מאביו ואמו המסייע לו לקבל שפע רוחני וגשמי

רחש לבי דבר טוב להוסיף תבלין לבאר דברי ה"שם משמואל", שיש קשר נפלא בין מצות כיבוד אב ואם להתקשרות איש ישראל עם שורש נשמתו מהאבות הקדושים, על פי דברות קדשו של מרן האריז"ל ב"לקוטי תורה" (פרשת וירא) שמבאר הטעם למצות כיבוד אב ואם, הנה הדברים בלשון קדשו:

"כי אין לך אדם שאין לו נשמה מלובשת בלבוש נפש דעצמות אביו ואמו, וכל המצוות שהוא עושה הוא הכל על ידי אותו הלבוש שירש מאביו ואמו, ולבוש זה מסייעו לעשות מצוות כשהוא אינו יודע לעשות שהוא קטן, ובפרט כשהוא מגולגל כי עוונותיו אינן מניחין לו לעשות מצוה, וצריך סעד לתמכו מזה הלבוש, וכן אם היא נשמה חדשה ולא הורגלה להיות בעולם הזה, באופן כי המסייע אינו רק זה הלבוש, ואפילו השפע שנותנין לו מן השמים הוא על ידי הלבוש הזה, וזהו ענין שותפות האדם ואשתו בבניהם".

מעתה יתבאר היטב מה שלמדנו מכל הספרים הקדושים, שיש בכל אחד מישראל ירושה מהאבות הקדושים שהם שורש נשמות כל ישראל, כי מאחר שכל אב ואם משאירים לבוש בנפשם של צאצאיהם, נמצא לפי זה שאברהם ושרה הנחילו לבוש ליצחק אבינו, יצחק ורבקה הנחילו לבוש ליעקב אבינו, יעקב והאמהות הנחילו לבוש ל"ב ראשי השבטים, וכל אחד מהם הנחיל לבוש לצאצאיו, וכך עבר הלבוש של האבות הקדושים בכל אחד מישראל עד סוף כל הדורות, אלא שהלבוש של האבות הקדושים בהיותם שורש לכל הנשמות, קדושתו עולה על כל הלבושים שאדם מנחיל לבניו.

ויש להוסיף נקודה נפלאה, כי הן אמת שאדם עלול ח"ו בעוונותיו הרבים לפגום בלבוש שקיבל מאבותיו, אולם מאחר שהלבוש של האבות הקדושים שעבר מדור לדור, נשאר תמיד בתכלית השלימות, נמצא שיש לו קשר עם הלבוש של האבות שעבר מדור לדור ולא נפגם אצל שום אחד מאבותיו. וזהו הטעם שאמרו חכמינו ז"ל (סנהדרין מד): "אף על פי שחטא ישראל הוא", כי תמיד נשאר לו קשר עם הלבוש של האבות הקדושים.

הנה כי כן הרווחנו להבין ביתר שאת את דברי ה"שם משמואל", על הקשר הנפלא בין מצות כיבוד אב ואם ובין התקשרות האדם עם שורש נשמתו מהאבות הקדושים, כי על ידי שאדם מקיים מצות כיבוד אב ואם משום שבזכותם יש לו לבוש בנפשו המסייע לו בעבודת ה' ובקבלת השפע מן השמים, הרי הוא זוכה להתקשר גם כן בשורש כל הנשמות מהאבות הקדושים, מצד הלבוש שהשאירו בצאצאיהם עד סוף כל הדורות.

מעתה יאירו עינינו להבין הקשר הראשון בין מצות "קדושים תהיו" למצות "איש אמו ואביו תיראו", שהרי כבר למדנו מהמדרש נחומא, כי מה שדורש הקב"ה מאתנו: "קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם", הוא מצד הקשר הנפלא שלנו עם יעקב אבינו ראש האילן שהוא שורש כל ישראל, אשר כפי המבואר הוא כלול מקדושת כל ג' האבות.

לכן מוסיף הקב"ה להזהיר אותנו שלא נקלקל קשר זה: "איש אמו ואביו תיראו", כל אחד מישראל צריך להתיירא מאביו ואמו שלא לפגום בכבודם, כדי שנוכל להיות קשורים בקשר אמיץ בשרשרת הקדושה מדור לדור עם האבות הקדושים, ובכח קדושתם יכולים כל ישראל הקשורים עמם להתקדש בקדושת ה'.

בזכות שמירת שבת יש לנו קשר עם ג' האבות הקדושים

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הקשר הנפלא בין כל החוט המשולש: "קדושים תהיו", "איש אמו ואביו תיראו", "ואת שבתותי תשמורו", על פי הידוע כי שבת קודש היא נחלת יעקב אבינו, כמו ששינינו בגמרא (שבת קיח.): "כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר (ישעיה נח-ט) אז תתענג על ה' והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך".

והנה מאחר שיעקב אבינו היה כלול מכל ג' האבות הקדושים, לכן גם שבת שהיא נחלת יעקב כלולה מכל ג' האבות, כמבואר בזוהר הקדוש (פרשת יתרו פח): שמטעם זה יש מצוה לאכול ג' סעודות בשבת כנגד ג' האבות: "תלת סעודתי מהימנותא סעודתא דאברהם יצחק ויעקב כלילן בהו". נמצא לפי זה כי על ידי שאנו מקיימים מצות שמירת שבת, הן בסור מרע שלא לעשות בה שום מלאכה, והן

בעשה טוב לענג את השבת בג' סעודות, אנו זוכים להתקשר עם קדושת ג' האבות הקדושים.

הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה מה ששינו בגמרא (ביצה טז.): "נשמה יתירה נותן הקדוש ברוך הוא באדם ערב שבת ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו". וצריך ביאור מנין אנו מקבלים את הנשמה היתירה. לפי האמור יש לומר שאנו מקבלים את הנשמה היתירה משורש כל הנשמות יעקב אבינו ראש האילן שהשבת היא נחלתו, ובהיותו כלול מכל ג' האבות אנו זוכים לקבל הנשמה היתירה הכלולה מג' האבות הקדושים, בזכות קדושת שבת שהיא נחלת יעקב הכלולה מכל ג' האבות.

נפלא לצרף מה שמבואר בזוהר הקדוש (פרשת בראשית כג.): כי בשם שב"ת רמוז הקשר הנפלא בין ג' האבות הקדושים לכל ישראל: "בשבת נחית קוב"ה בג' אבהן לקבלא בת יחידא דיליה בהון, ודא רזא דשבת ש' ב"ת יחידא דיליה". פירושו, בשבת יורד הקב"ה עם ג' האבות לקבל את הבת היחידה שלו שהם ישראל, וזהו סוד שב"ת כי האות ש' יש לה ג' ראשים כנגד ג' האבות, והיא מתחברת עם אותיות "בת", שהם כלל ישראל בת יחידה של הקב"ה, ונעשה מזה צירוף שב"ת.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין הסמיכות של כל שלש המצוות: "קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם", מצד שרשרת הקדושה שיש לנו עד יעקב אבינו ראש האילן שהוא כלול מקדושת כל ג' האבות, ומוסיף הקב"ה להזהיר אותנו: "איש אמו ואביו תיראו", שצריך להתיירא מאביו ואמו שלא לפגום בכבודם, כדי שלא לקלקל את שרשרת הקדושה שיש לנו על ידם עם האבות הקדושים.

אמנם הן אמת שעל ידי קיום מצות כיבוד ומורא אב ואם, אנו גורמים שהצינור המחבר בינינו ובין האבות הקדושים לא יפגם אלא ישאר בשלימות, אבל עדיין צריך לדעת מהו הדבר שאנו צריכים לעשות בקום ועשה, כדי לחזק את הקשר להמשיך אלינו את האור של האבות הקדושים, לכן הוסיף הקב"ה את המצוה השלישית: "ואת שבתותי תשמורו", כי על ידי שתשמרו את השבת נחלת יעקב הכלולה מג' האבות, תזכו לקבל מהם קדושה גדולה ולקיים בכך מה שהקב"ה מבקש מאתנו: "קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם".

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ז לרפואה השלימה של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שחחי'